

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Tento projekt je financován z ESF+ (<http://www.esfcr.cz/>) prostřednictvím OP JAK (<https://opjak.cz/>).

Výzva č. 02_23_017 Akční plánování v území - MAP

Výstup šetření

„Aktuální témata pro MAP IV“

MAP IV pro SO ORP DĚČÍN

V Chabařovicích, dne 25. 2. 2025

.....
Mgr. Jiří Zikmund
Analytik a koordinátor MAP

Obsah

1	Úvod	3
1.1	Struktura účastníků dotazníkového šetření	3
2	Klíčové poznatky, hlavní zjištění	4
2.1	Střední článek podpory a externí poradenství využívané školami a školskými zařízeními	4
2.2	Identifikace žáků se sociálním znevýhodněním	5
2.3	Programy podpory rodin s nízkými příjmy v oblasti vzdělávání	6
2.3.1	Pravidelné stravování žáků	7
2.3.2	Osvobození od poplatků za zájm. vzdělávání	8
2.3.3	Odpuštění úhrady školkovného	8
2.3.4	Mimořádná okamžitá pomoc	9
2.4	Náročné chování dětí a žáků	10
2.5	Doplňující témata	12
3	Hlavní zjištění a závěry	13

1 Úvod

Dotazníkové šetření bylo realizováno v rámci projektu MAP IV pro SO ORP Děčín, jehož cílem je podpořit kvalitní a inkluzivní vzdělávání v mateřských a základních školách. Šetření se zaměřilo na identifikaci klíčových potřeb, problémů a příležitostí ve vybraných aktuálních tématech, které jsou klíčové pro rozvoj vzdělávání v území realizace projektu. Předmětem bylo šetření zejména v těchto tématech:

- spolupráce škol s IPs Střední článek podpory;
- využívání externího poradenství;
- znalost a využívání nově vzniklé metodiky PhDr. Zbyňka Němce sloužící k identifikaci žáků se sociálním znevýhodněním;
- využívání vybraných programů podpory v oblasti vzdělávání pro rodiny s nižšími příjmy;
- existence a četnost projevů náročného chování dětí a žáků a téma využití umělé inteligence vedoucími pracovníky škol a školských zařízení.

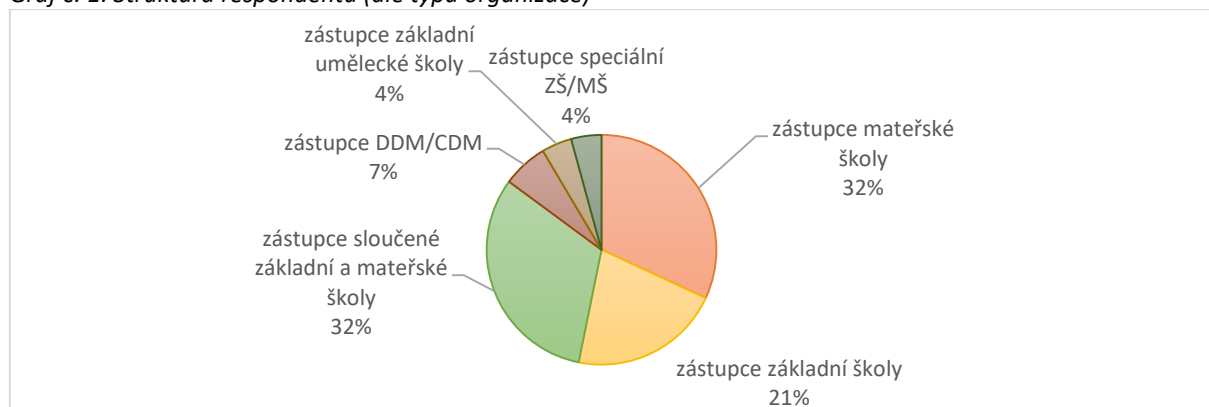
Výsledky poskytují cenná data pro plánování a realizaci aktivit a opatření v rámci projektu MAP. Získané informace umožňují lépe porozumět pohledu zástupců škol a školských zařízení na formování vzdělávacího prostředí. To napomáhá cílenější podpoře škol a školských zařízení a přispívá k naplňování vize kvalitního vzdělávání dostupného všem dětem a žákům.

Šetření bylo zaměřeno na vedoucí pracovníky škol a školských zařízení. Pro sběr informací byla využita tradiční metoda dotazníkového šetření v tištěné podobě, které proběhlo v rámci implementační aktivity „Výjezdní zasedání zástupců škol, školských zařízení a pracovníků ve vzdělávání v území SO ORP Děčín“ ve dnech 7. – 8. 11. 2024. Následně bylo realizováno doplňující dotazníkové šetření v elektronické podobě s termínem sběru do 20. prosince 2024, zaměřené na organizace, jejichž zástupci se výjezdního zasedání nezúčastnili.

1.1 Struktura účastníků dotazníkového šetření

Celkem bylo osloveno všech 51 organizací poskytujících v SO ORP Děčín předškolní, základní, základní umělecké, nebo zájmové a neformální vzdělávání, se kterými je v rámci projektu MAP navázána spolupráce. Dotazník k 20. 12. 2024 vyplnilo celkem 47 respondentů (jedná se o 92% návratnost dotazníku). Skladbu respondentů dle typu organizací znázorňuje následující graf.

Graf č. 1: Struktura respondentů (dle typu organizace)

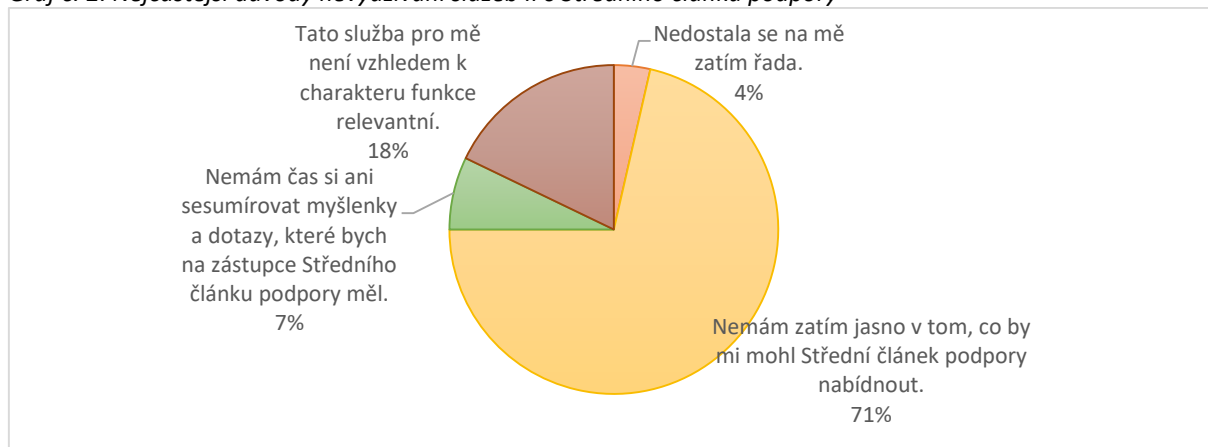

2 Klíčové poznatky, hlavní zjištění

2.1 Střední článek podpory a externí poradenství využívané školami a školskými zařízeními

Projekt IPs Střední článek podpory, realizovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) v období od 1. 7. 2023 do 30. 6. 2029, si klade za cíl vytvoření efektivní systém komunikace a metodické podpory pro vedení škol v oblasti řízení organizace a personálního managementu. Zároveň poskytuje poradenství zřizovatelům škol při plnění jejich zřizovatelských povinností a nabízí odbornou podporu v oblasti školského řízení. Celkem 22 respondentů (47 % z celkového počtu) uvedlo, že jsou v kontaktu se zástupci IPs Střední článek podpory nebo přímo využívají jejich služeb.

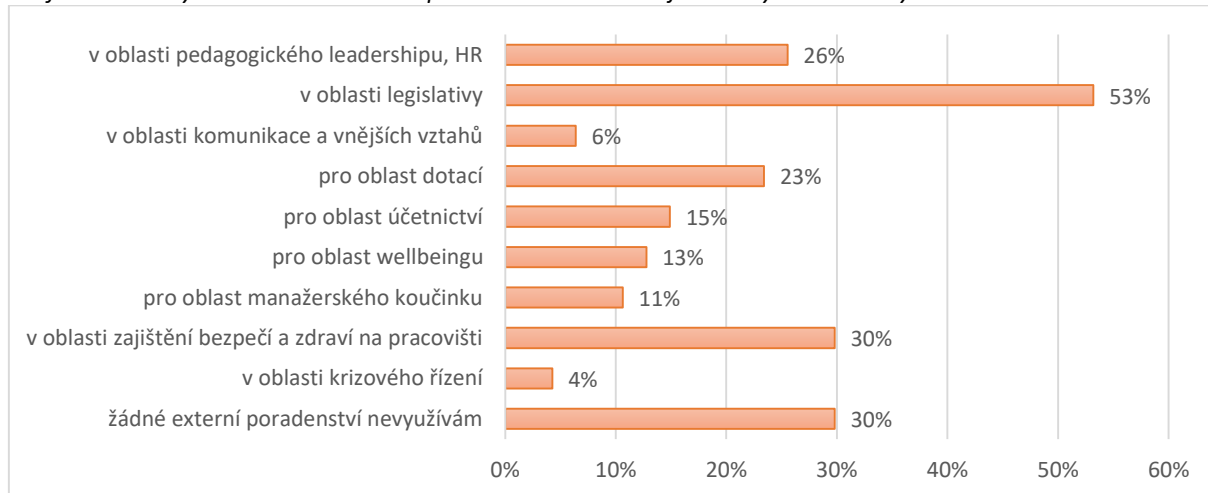
Graf č. 2: Nejčastější důvody nevyužívání služeb IPs Středního článku podpory

Více než polovina škol služeb Středního článku podpory nevyužívá. Nejčastějším důvodem je, že vedení škol dosud nemá zatím jasno, jaké konkrétní služby by jim mohl Střední článek podpory nabídnout. Tento důvod uvedla většina respondentů, viz graf č. 2.

Více než polovina účastníků šetření však uvedla, že využívá externí poradenství v oblasti legislativy. Mezi další nejčastěji využívané oblasti patří zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pedagogický leadership, řízení lidských zdrojů (HR) a oblast dotací. Oproti tomu téměř třetina respondentů uvedla, že nevyužívá žádné externí poradenství.

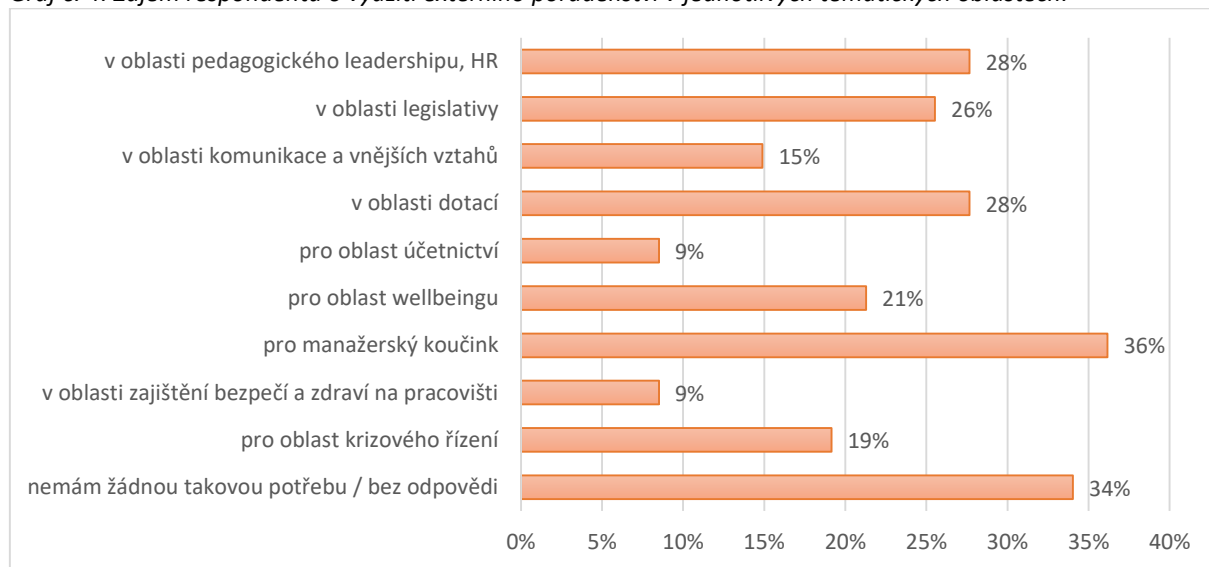
Graf č. 3: Míra využití služeb externího poradenství školami v jednotlivých tematických oblastech.

Je velmi pozitivní, že více než třetina vedoucích pracovníků škol projevila zájem o oblast manažerského koučinku (viz graf č. 4). Další zájem o externí poradenství vyjádřilo vedení škol v oblastech pedagogického leadershipu, řízení lidských zdrojů (HR), dotačních programů a legislativy. Podle charty projektu IPs Střední článek podpory má tento projekt potenciál právě tyto oblasti podpořit, a to včetně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP), krizového řízení a komunikace, zejména v rámci rozvoje manažerských a dalších kompetencí vedení škol. Pro doplnění – více než třetina respondentů uvedla, že nemá potřebu vyhledávat externí poradenství, nebo se k této otázce nevyjádřila.

Graf č. 4: Zájem respondentů o využití externího poradenství v jednotlivých tematických oblastech.

2.2 Identifikace žáků se sociálním znevýhodněním

Tento blok byl věnován tématu identifikace dětí a žáků se sociálním znevýhodněním v návaznosti na metodiku doc. PhDr. Zbyňka Němce, Ph.D. Cílem metodiky je pomoci učitelům a poradenským pracovníkům škol identifikovat děti a žáky, kteří čelí dlouhodobým a významným bariérám ve vzdělávání způsobeným sociálně podmíněnými faktory. Mezi hlavní cíle procesu identifikace patří:

- podpořit citlivost pedagogů k sociálně podmíněným bariérám ve vzdělávání žáků;
- pomoci pedagogům určit, na které žáky je potřeba zaměřit různé formy nadstandardní podpory;
- umožnit školám stanovit počty sociálně znevýhodněných žáků, na které mohou následně čerpat zvýšenou finanční, personální a metodickou podporu od státu.

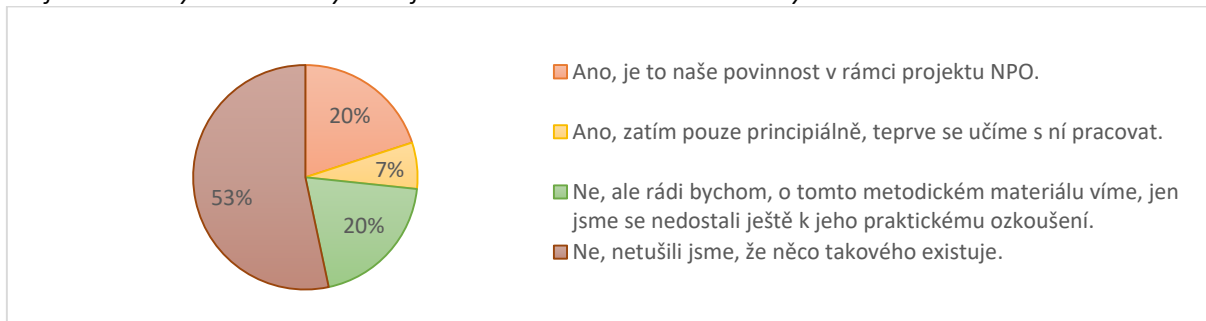
Metodika byla 1. listopadu 2024 aktualizována a nově zahrnuje oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání. Národní pedagogický institut ČR (NPI ČR) k ní připravil bezplatný webinář, interaktivní tabulky pro záznam výsledků identifikace a jednoduché formuláře pro reportování výsledků žáků objednaných na vyšetření ve školských poradenských zařízeních. Podrobné informace včetně textu metodiky a příloh ke stažení jsou volně dostupné online [zde](#).

Pouze necelá polovina respondentů se s touto metodikou setkala a jen malá část (27 %) ji využívá. Většinu této skupiny tvoří školy, které měly povinnost metodiku uplatnit v rámci podpory projektu PROP (Podpora rovných příležitostí – NPO, realizátor NPI ČR). Naopak většina respondentů, kteří

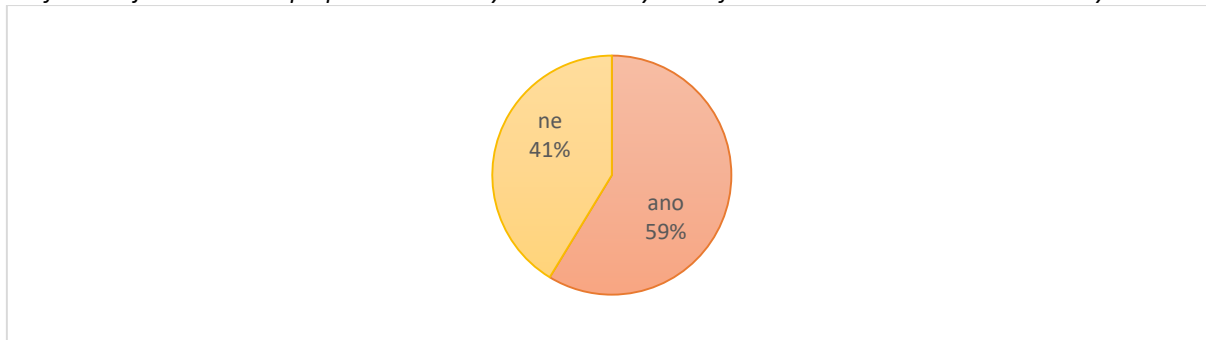
uvedli, že o metodice doposud nevěděli, jsou zástupci mateřských škol (MŠ), základních uměleckých škol (ZUŠ) a center volného času (CDM/DDM), tedy organizací, kterých se tato metodika zatím přímo netýkala.

Graf č. 5: Míra využití metodiky Identifikace dětí a žáků se sociálním znevýhodněním školami v SO ORP Děčín.

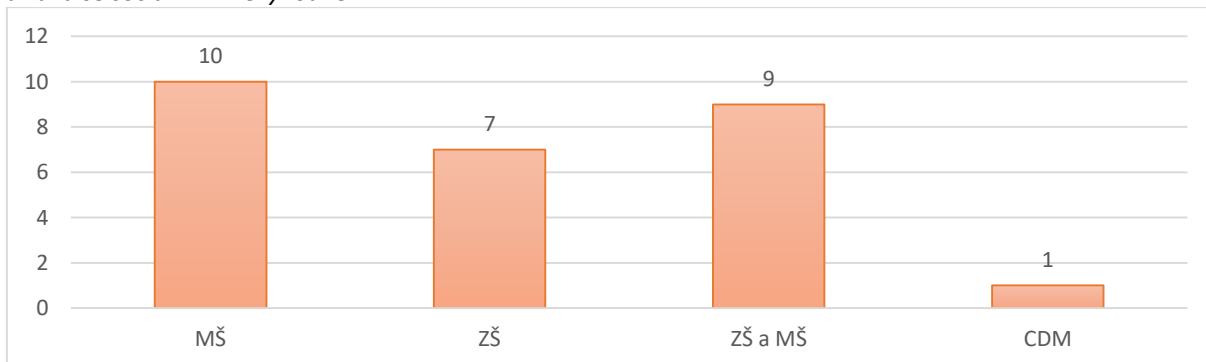
Je však velmi pozitivní, že více než polovina účastníků šetření (59 %, tj. celkem 27 organizací) projevila zájem o workshop, které by jim představil praktické využití této metodiky.

Graf č. 6: Zájem o workshop s představením využití metodiky Identifikace dětí a žáků se sociálním znevýhodněním

Největší zájem projevili zástupci mateřských škol a zástupci sloučených základních a mateřských škol. Nutno však podotknout, že v rámci šetření nebylo rozlišováno, zda v rámci sloučených ZŠ a MŠ projevují zájem za které konkrétní zařízení.

Graf č. 7: Organizace dle typu, které projevily zájem o workshop s představením využití metodiky Identifikace dětí a žáků se sociálním znevýhodněním

2.3 Programy podpory rodin s nízkými příjmy v oblasti vzdělávání

Respondenti v rámci této sekce odpovídali na otázky, zda jejich škola využívá některého z programů podpory, který pomáhá financovat některé záležitosti/služby související se vzděláváním rodinám, které se jej nemohou z ekonomických důvodů zúčastnit – např. docházku do MŠ, ŠD, ŠK, pravidelné

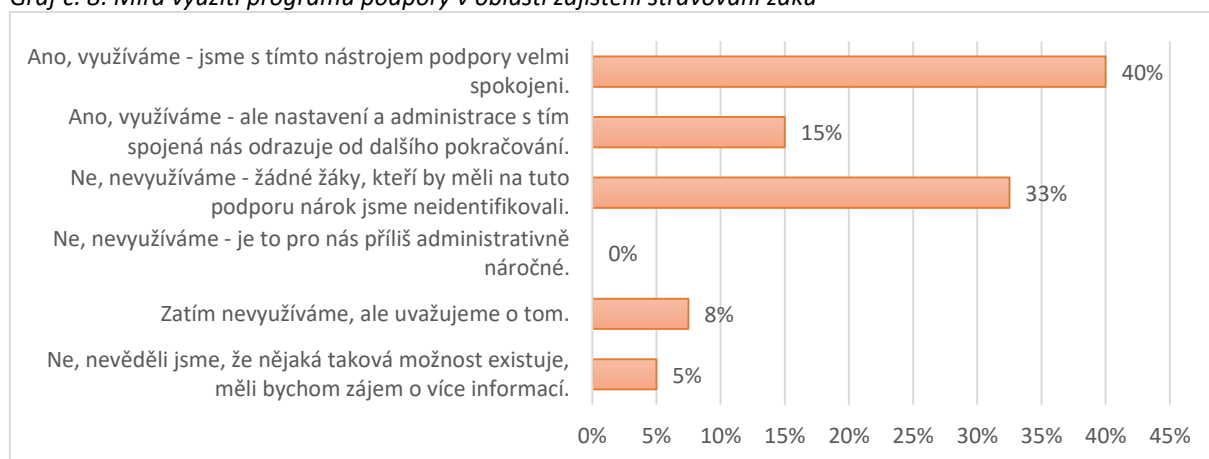

stravování, pomůcky. Na vzdělávání dětí a žáků má neoddiskutovatelný vliv sociální zázemí jejich rodiny, proto jsou tato témata důležitá právě s ohledem na zajištění rovného přístupu ke vzdělání.

2.3.1 Pravidelné stravování žáků

Respondenti v rámci této sekce odpovídali na otázku, zda jejich škola využívá některého z programů podpory, který pomáhá financovat pravidelné stravování žáků, kteří se jej nemohou z ekonomických důvodů zúčastnit. Téměř polovina škol v území SO ORP Děčín tuto možnost využívá. Avšak část z nich si stěžuje na administrativu, která je odrazuje od dalšího pokračování. Jeden respondent doplnil, že od dalšího pokračování je odrazuje také nespolupráce s rodiči.

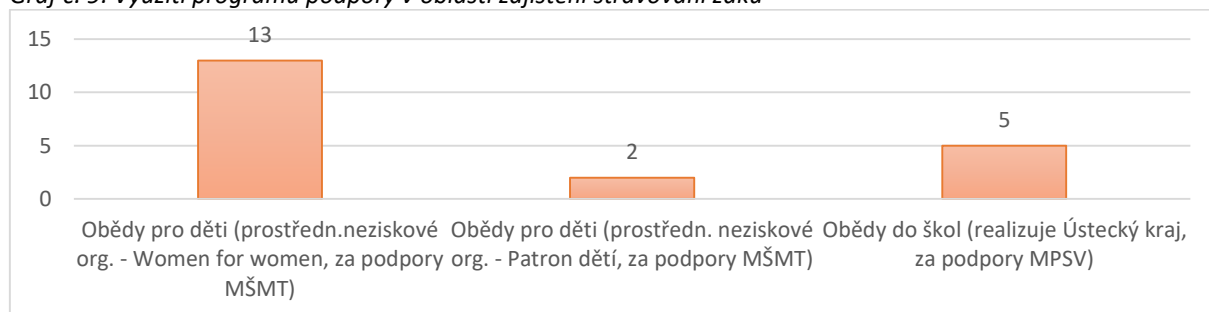
Graf č. 8: Míra využití programů podpory v oblasti zajištění stravování žáků

Pouze dva zástupci škol uvedli, že nevěděli o existenci této možnosti a projevíli zájem o více informací. Lze tedy usuzovat, že informovanost škol v této oblasti je vysoká. V obou případech šlo o školy, které nejsou zřízeny samosprávou.

Školy nejčastěji využívají podporu prostřednictvím neziskové organizace Women for Women (za podpory MŠMT). Pouze 5 škol čerpá podporu z programu Obědy do škol, který je realizován Ústeckým krajem prostřednictvím MPSV v rámci OPZ+. Jeden respondent doplnil, že organizace Patron dětí již od roku 2025 nebude financovat školní obědy. Další zástupce školy zmínil v této souvislosti podporu od nadace Armex.

Graf č. 9: Využití programů podpory v oblasti zajištění stravování žáků

Pro rodiče dětí a žáků existují i další formy podpory. Například rodiče pobírající přídavek na dítě mohou být osvobozeni od poplatků za využití zájmového vzdělávání ve školní družině nebo školním klubu, mohou mít odpuštěnou úhradu školkovného nebo využít dávku Mimořádné okamžité pomoci (MOP) poskytovanou prostřednictvím Úřadu práce (ÚP). Tato dávka může pokrýt i chybějící prostředky na úhradu nákladů spojených se vzděláváním.

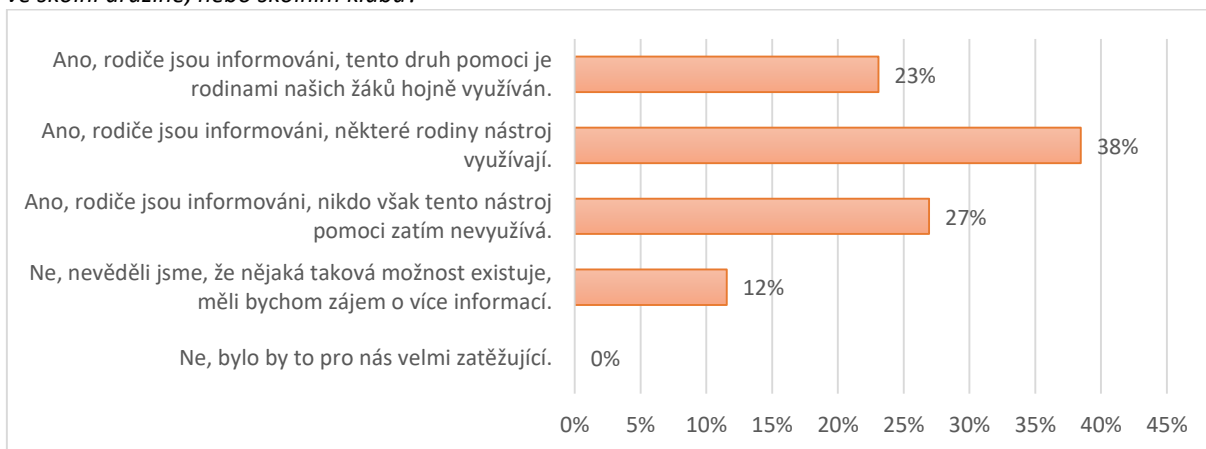

Školy o těchto možnostech často informují rodiče na třídních či jiných pravidelných schůzkách. Některé školy navíc aktivně metodicky podporují ohrožené rodiny prostřednictvím školního sociálního pedagoga nebo výchovného poradce. Přesto některé rodiny dostupnou podporu nevyužívají.

2.3.2 Osvobození od poplatků za zájm. vzdělávání

Většina škol je dobře informovaná o možnosti osvobození od poplatků za zájmové vzdělávání ve školní družině nebo školním klubu a tuto informaci rodičům předává. Pouze 12 % respondentů uvedlo, že o této možnosti nevěděli. Zástupce základní umělecké školy (ZUŠ) navíc doplnil, že v oblasti zájmového vzdělávání existuje i možnost osvobození od úplaty za vzdělávání v ZUŠ prostřednictvím projektu Darujeme kroužky dětem a různých nadací.

Graf č. 10: Poskytují školy rodičům informace o možnosti osvobození od poplatků za využití zájmového vzdělávání ve školní družině, nebo školním klubu?

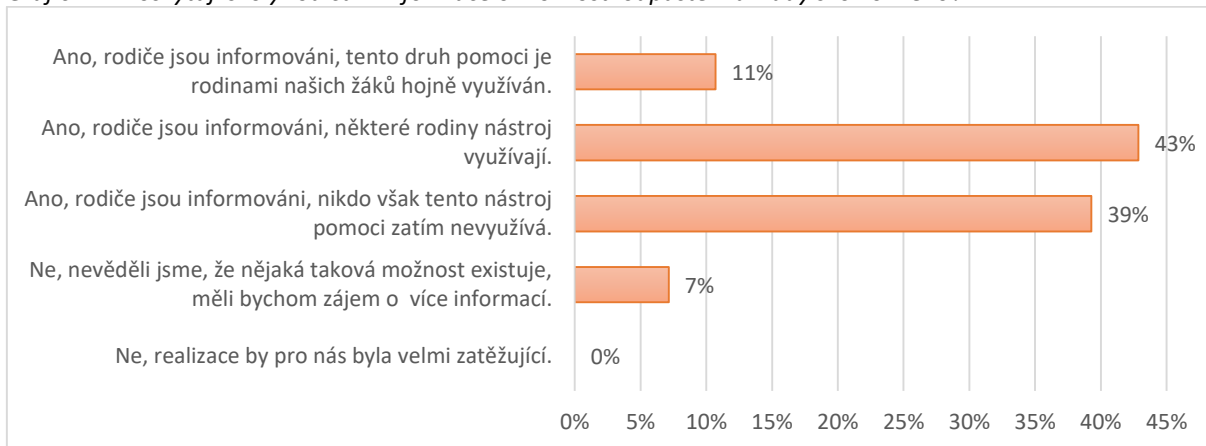

Pozn. Výpočet procentuálního vyjádření byl vztažen k počtu škol realizujících zájmové vzdělávání prostřednictvím školní družiny, nebo školního klubu.

2.3.3 Odpuštění úhrady školkovného

Téměř všechny mateřské školy jsou si vědomy možnosti odpuštění úhrady školkovného rodinám pobírajícím přídavek na dítě a o této možnosti informují rodiče (zákonné zástupce). Pouze 2 zástupci organizací poskytujících předškolní vzdělávání uvedli, že o této podpoře nevěděli. Jeden zástupce zároveň sdělil, že jejich mateřská škola žádnou úplatu nevybírá. Ve značné části mateřských škol (39 %) však tuto podporu žádná rodina nevyužívá.

Graf č. 11: Poskytují školy rodičům informace o možnosti odpuštění úhrady školkovného?

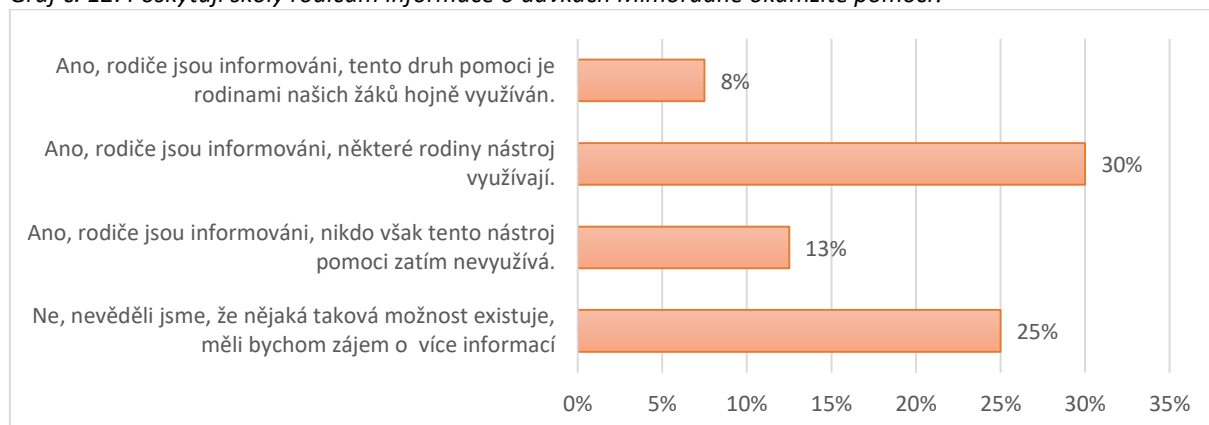
Pozn. Výpočet procentuálního vyjádření byl vztažen k počtu škol realizujících předškolní vzdělávání.

2.3.4 Mimořádná okamžitá pomoc

Mimořádná okamžitá pomoc (MOP) je jednorázová dávka určená k řešení nepříznivých a mimořádných situací, které vyžadují okamžité řešení. Jednou z oblastí, kde ji lze využít, je vzdělávání. Kromě školních pomůcek může pokrýt i náklady na školní družiny, školy v přírodě, adaptační kurzy nebo mimoškolní aktivity, jako jsou jazykové kurzy či tábory. Přestože se jedná o jednorázovou dávku, lze o ni v případě opakovaných finančních potíží žádat i vícekrát během roku.

Nejnižší míra informovanosti škol a rodičů byla zaznamenána právě v souvislosti s dávkou Mimořádné okamžité pomoci. Čtvrtina respondentů uvedla, že o této možnosti nevěděla, a projevila zájem o více informací.

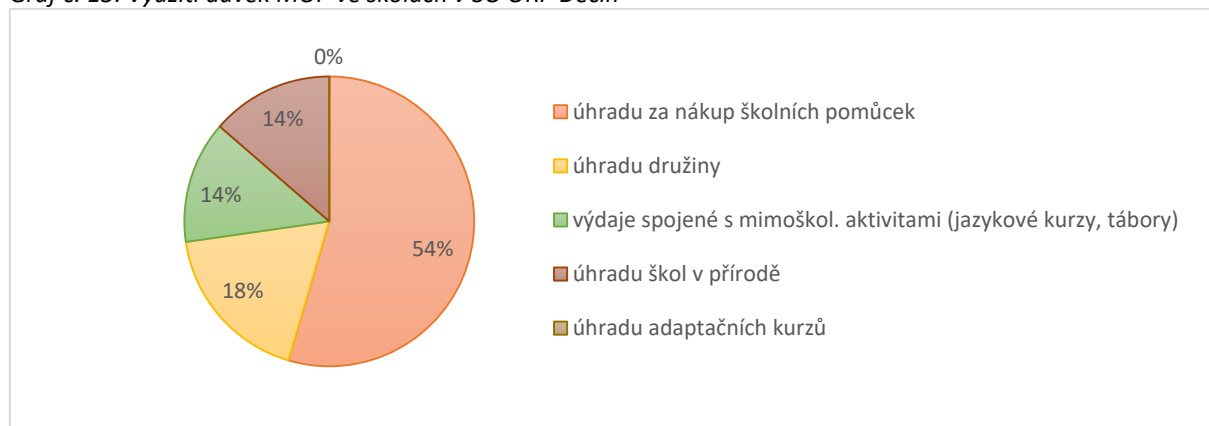
Graf č. 12: Poskytují školy rodičům informace o dávkách Mimořádné okamžité pomoci?

Pozn. ¼ část respondentů v této otázce nevedla odpověď, proto součet nedává 100%.

Na více než třetině škol rodiče tuto podporu využívají, nejčastěji na úhradu nákupu školních pomůcek. Méně často ji využívají k úhradě školní družiny, školy v přírodě nebo výdajů spojených s mimoškolními aktivitami. Žádný respondent nevedl, že by dávka Mimořádné okamžité pomoci (MOP) byla využita na úhradu adaptačního kurzu.

Graf č. 13: Využití dávek MOP ve školách v SO ORP Děčín

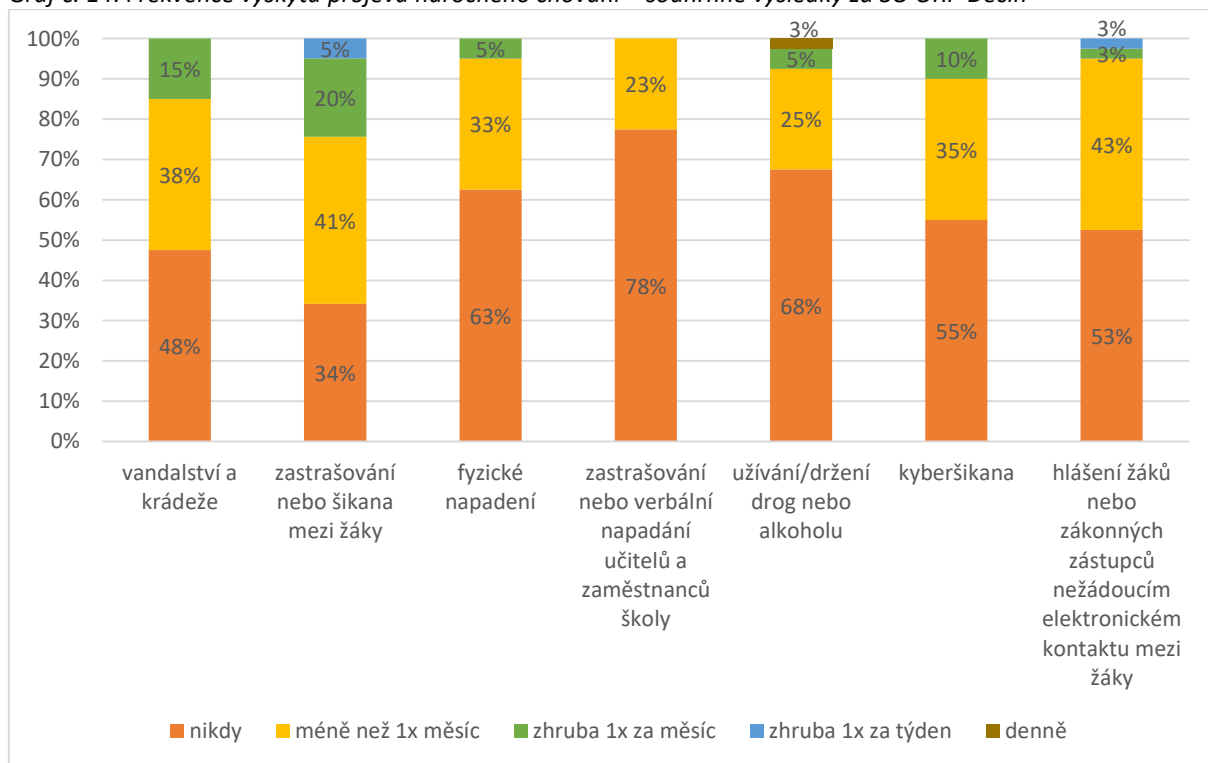

2.4 Náročné chování dětí a žáků

Téma náročného chování dětí a žáků bylo zvoleno v návaznosti na seminář „Podpora dítěte s náročným chováním“, který se konal 7. listopadu 2024 v rámci výjezdního zasedání zástupců škol, školských zařízení a pracovníků ve vzdělávání v území SO ORP Děčín. Účastníci semináře získali základní poznatky o příčinách náročného chování a o možnostech jeho prevence. Náročné chování představuje zastřešující pojem pro projevy dětí, které se výrazně odlišují od očekávaného chování odpovídajícího jejich věku a negativně ovlivňují učení a mezilidské vztahy ve škole¹.

Cílem šetření bylo zjistit, jak často se školy v SO ORP Děčín s náročným chováním dětí a žáků potýkají. Přibližně čtvrtina škol (12 respondentů) uvedla, že se s tímto chováním ve své škole neseťkávají. Jednalo se především o mateřské školy, jednu soukromou školu, základní uměleckou školu a CDM/DDM. Pouze jedna škola, která je součástí Výchovného ústavu, se s náročným chováním setkává denně. Vzhledem ke specifickému prostředí a složení žáků je tento výsledek očekávatelný. Dvě školy uvedly, že tento problém řeší týdně, a 7 škol se s ním potýká na měsíční bázi. Zbývající polovina škol se s projevy náročného chování setkává méně než jednou měsíčně, případně pouze jednou za celý školní rok.

Graf č. 14: Frekvence výskytu projevů náročného chování – souhrnné výsledky za SO ORP Děčín

Na základě šetření bylo za nejčastější projev náročného chování v SO ORP Děčín identifikováno zastařování a šikana mezi žáky. Dále byly často zaznamenány případy vandalizmu, krádeží a nežádoucího elektronického kontaktu mezi žáky, včetně kyberšikany. Za časté byly také označeny případy fyzického napadení a užívání či držení drog nebo alkoholu. Naopak nejméně časté bylo zastařování nebo verbální napadení zaměstnanců školy, které zaznamenalo 9 škol alespoň jednou

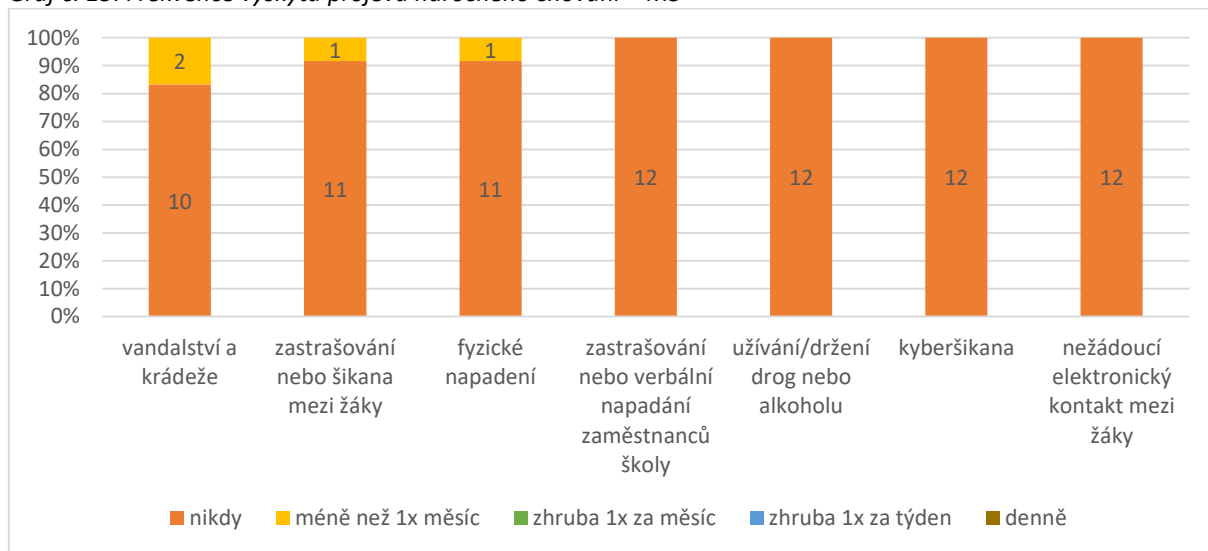
¹ ČŠI. *Přístupy k náročnému chování dětí a žáků ve školách a školských zařízeních a možnosti jeho řešení*. Praha 2021

během školního roku. Rozbor na následující straně se zaměřuje výhradně na výsledky z běžných mateřských a základních škol.

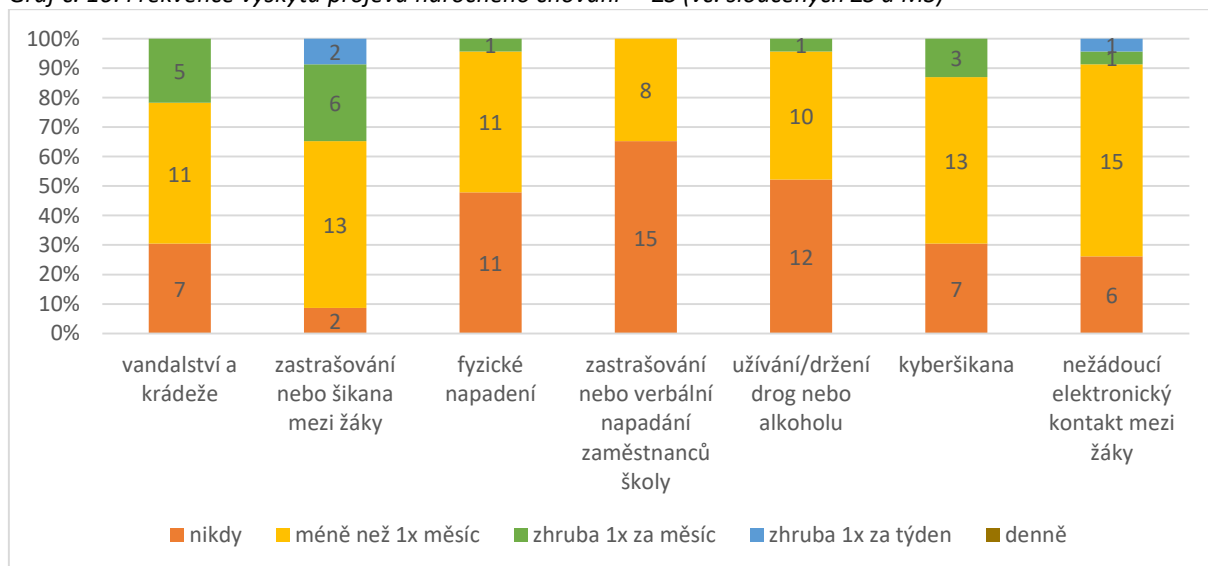
Pro lepší přehlednost o tom, kolik škol v území se s jednotlivými typy náročného chování nejčastěji setkává, jsou v grafech níže uvedena absolutní čísla. Jak již bylo zmíněno na předchozí straně, projevy náročného chování byly v mateřských školách zaznamenány pouze ojediněle.

Graf č. 15: Frekvence výskytu projevů náročného chování – MŠ

Všechny běžné základní školy zřizované obcemi zaznamenávají během školního roku případy zastařování nebo šikany mezi žáky. Pouze respondenti (celkem 2), kteří uvedli, že se s tímto problémem nesetkávají, zastupují soukromé školy. Na týdenní bázi se se šikanou potýkají 2 základní školy v území, přičemž jedna z nich v této frekvenci řeší také nežádoucí elektronický kontakt mezi žáky. Na měsíční bázi se šikanou zabývá přibližně čtvrtina škol, zatímco zhruba pětina škol se pravidelně potýká s případy vandalismu a krádeží. Ostatní projevy náročného chování se na školách vyskytují méně často a spíše ojediněle.

Graf č. 16: Frekvence výskytu projevů náročného chování – ZŠ (vč. sloučených ZŠ a MŠ)

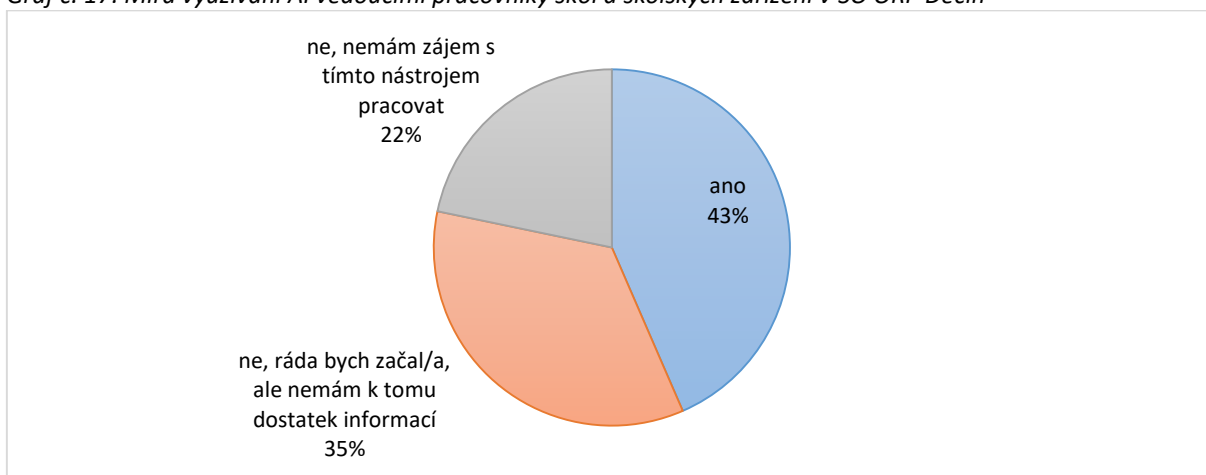

2.5 Doplnující témata

V rámci šetření byla zjišťována míra využívání umělé inteligence (AI) vedením škol v SO ORP Děčín. Celkem 43 % respondentů uvedlo, že již AI ve své práci využívá. Přibližně třetina respondentů (16 osob) by s využíváním AI ráda začala, avšak postrádá dostatek informací. Pouze 22 % účastníků šetření nemá o práci s tímto nástrojem zájem.

Graf č. 17: Míra využívání AI vedoucími pracovníky škol a školských zařízení v SO ORP Děčín

3 Hlavní zjištění a závěry

Na základě výsledků dotazníkového šetření zaměřeného na vedení škol a školských zařízení v SO ORP Děčín, které probíhalo v termínu od 7. listopadu 2024 do 15. prosince 2024, byly formulovány následující závěry a doporučení:

- Více než polovina škol dosud není v kontaktu se zástupci IPs Střední článek podpory ani nevyužívá jeho služby. Nejčastějším důvodem je, že vedení škol nemá jasnou představu o tom, co by jim tento projekt mohl nabídnout.
- Přes polovinu respondentů uvedlo, že využívá poradenství v oblasti legislativy. Další často vyhledávané oblasti jsou zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pedagogický leadership, řízení lidských zdrojů (HR) a oblast dotačních programů.
- Největší zájem o další externí poradenství byl zaznamenán v oblasti manažerského koučinku, následně v pedagogickém leadershipu, HR, dotačním poradenství a legislativě.
- Přibližně polovina škol v území SO ORP Děčín má povědomí o metodice „Identifikace dětí a žáků se sociálním znevýhodněním“, přičemž polovina této skupiny s metodikou aktivně pracuje. O workshop zaměřený na praktické využití metodiky projevil zájem 27 škol.
- Více než polovina škol v území využívá některý z programů podpory v oblasti školního stravování. Některé školy však odrazuje složitá administrativa spojená s touto podporou. Třetina škol neidentifikuje žáky, kteří by na tuto pomoc měli nárok. Nejčastěji školy využívají program Obědy pro děti prostřednictvím neziskové organizace Women for Women.
- Většina škol je dobře informovaná o možnostech dalších forem podpory a o těchto možnostech informuje i rodiče. Nejnižší míra informovanosti byla zjištěna v oblasti dávek Mimořádné okamžité pomoci (MOP), které jsou nejčastěji využívány na nákup školních pomůcek.
- Mateřské školy se s projevy náročného chování dětí setkávají pouze výjimečně. Naopak na běžných základních školách se tyto projevy vyskytují častěji. Nejčastěji se jedná o zastrašování a šikanu mezi žáky, dále o vandalismus, krádeže, nežádoucí elektronický kontakt a kyberšikanu.
- Necelá polovina respondentů ve své práci využívá umělou inteligenci (AI). Třetina respondentů (16 osob) uvedla, že by s AI ráda začala, ale postrádá dostatek informací. To představuje potenciál pro realizaci vzdělávací akce zaměřené na efektivní využití AI ve vedení škol a školských zařízení.